

Oversikt over doument i samband med skjending av kulturminne i Kvalvikja i Skogsvåg.

Dokumenta er samla inn av fotograf Hans Kristiab Bukholm. Steinsettinga som kransa inn den gamle kvalvollen er delvis fjerna. Steinen som der var mint hol i til feste av taljen som vart nytta då dei drog kvalen på land er fjerna. Der er foretatt gravearbeid i vika i samband med oppføring av sagbruk.

Dokumenta er skanna av Sverre Sangolt 4 februar 2007.

Albriggt Sangolt - 100 overlevning
2/5 2001
ANB. *V. Kross*

KVALVIKEN I SKOGSVAG - Sund på Sotra.

I den senere tid har historikken omkring kvalfangsten i Skogsvågen fått ny aktualitet som følge av at ordfører Albriggt Sangolt i Sund Kommune i den senere tid offentlig har tatt til orde for å ta opp igjen den tradisjonelle kvalfangsten.

Tidlig på 70 tallet var undertegnede fotograf tilknyttet Hordamuseet, og fattet da interesse for denne tradisjonen. I samarbeide med daværende inspektør i museet Olav Sletten ble det dengang utarbeidet skisser for en film om kvalfangsten. Prosjektet lot seg den gang ikke gjennomføre, men med den nye interesse er planene nå gjenopptatt gjennom et nytt filmopplegg datert 28/5-2001.

Igår 29/5 gjorde undertegnede en befaring i Kvalvika og var sjokkert over det som har skjedd der gjennom de siste årene. Sammenlignet med den billedserie jeg tok opp i 1976 kan det virke som om stedet nærmest er rasert.

Følgende inngrep er gjort:

1. Veg ned til sjøen krysser den del av kvalvollen som var i bruk i fangstens siste periode. Den store steinen som ble brukt til å hale kvalen iland er borte.
2. Det er satt opp en bygning med svært ruvende grunnmur få meter fra kvalvollen.
3. Et sagbruk er reist på fylling mot vestre berget.
4. Utover hele vollen flyter det av stein, planker, rørstumper og tildels annet skrot som forsøpler total-inntrykket.

- Det rene intrykk fra 25 år siden der en klart kunne fornemme spor etter og stemning av en fortid som har preget stedet gjennom tusen år er borte.

At dette har skjedd med et sted som etter det vi vet bærer spor etter en virksomhet som har hatt svært stor betydning, ikke bare for bygdene rundt selve vågen, men også for bygdene vidt omkring er tragisk og ugodttagbart.

- Særlig tatt i betraktning at begynnende vandalisme ble politianmeldt allerede 29/3-1981, og deretter fulgt opp av de antikvariske myndigheter i skriv undertegnet av Bjørn Myhra 20 juli 1982.

At kontrollen av påleggende fra da tilsynelatende ikke er fulgt opp verken av de lokale eller antikvariske myndigheter er uforståelig når en vet hvilken verdi kvalvågen representerer. Det vises her til en rekke artikler og skriv gjennom årene som klart dokumenterer stedets betydning gjennom store deler av historien.

Man bør nå gjøre det som er mulig for å bøte på tidligere forsømmelser.

Jeg vil herved foreslå følgende:

- A. Man konfronterer nåværende grunneier som er ansvarlig for raseringen, og anmoder ham å rette opp skadene etter en detaljert oppsatt liste, og etter nøye kontroll av de rette kommunale og antikvariske myndigheter.

1 Skanna 10 sider
4/2-2007 Sverre Sengulf

- B. Dersom dette ikke fører til resultater bør man undersøke det rettslige grunnlaget for for å pålegge grunneier å rette opp i alle kritikkverdige forhold.
- C. Dersom heller ikke dette ikke fører til noe bør kommunen undersøke grunnlaget for å ekspropriere området, med den begrunnelse at det dreier seg om et historisk sett sær verdifullt område som eieren til tross for klare advarsler verken har vist evne, forståelse eller vilje til å forvalte på den måte lovverket forutsetter.
- D. Sund kommune bør deretter i samarbeid med staten bevilge midler til å sette istand området slik at det i fremtiden fremstår mest mulig likt det preg det hadde på den tid det fortsatt var i bruk til kvalfangst.
Dette vil antagelig innebære endel hogst av skog og brake, samt generell opprydning i vegetasjonen i området.

En må her ta med i betraktningen at det dreier seg om et område som har stor verdi og betydning for følelsene og identiteten til svært mange mennesker, noe som også er kommet til uttrykk gjennom oppslag i avisene i de senere år.
Slik sett ligger det altså en ikke uvesentlig arroganse og likegyldighet bak de handlinger grunneieren mot bedre viten gjennom en årrekke har foretatt seg på et område som har svært mye med vår felles kulturarv å gjøre.

Jeg vil påpeke at rasering av et område som har almen verdi i prinsippet har offentlig interesse, selv om det er aldri så mye i privat eie.

Bergen 30/5-2001.

Vedlegg:

Politianmeldelse datert 29/3-1981.
Brev til Svein Indrelid - Hist Mus. datert 27/10-1987.
Pålegg fra Konservator Bjørn Myhre til Hans Golten: 20/7-82.

U

Kopi:
Endt 27/10-87.

SVEIN INDRELIID
Historisk Museum Bergen

SAK: Skader på "kval-vollen" Skogsvåg i Sund.

For endel år siden tok undertegnede kontakt med Bjørn Myre p.g.a. at en grunneler i Skogsvåg hadde tatt seg til rette på dette området som jo har vært brukt i forbindelse med kvalfangsten i uminnelige tider.

Dette førte, ettersom Bjørn Myre senere fortalte til en rekke viderverdigheter og delvis trusler fra den nevnte grunneler.

Det hele endte vel imidlertid dengang med at saken roet seg ned og vedkommende lovte å la området forbli uberørt i fremtiden, ettersom jeg forsto.

For kort tid kjørte jeg igjen gjennom Skogsvåg, og jeg kunne da observere følgende:

1. Der er laget til en slags grusvei fra klekkeriet til vestre side av vågen.
2. I forbindelse med dette er bl. annet den store steinen som tidligere ble brukt til å feste taljen i, ved opphaling av kvalen tilsynelatende fjernet.
3. Der er laget en steinfylling på vestsiden av vågen.

Kvalvollen i Skogsvågen er et unikt område utfra den lange tidsperiode det er fanget kval her, så langt en vet.

Jeg har forstått det dithen at vollen aldri er gravet ut eller nøy undersøkt med tanke på å finne spor av eldre virksomhet. Det må være helt uakseptabelt at en person utfra helt private interesser tar seg til rette, og ødelegger mulighetene for en fremtidig nærmere undersøkelse av dette stedet.

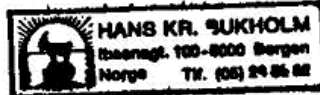
Jeg vil anmode dere om straks å undersøke det rettslige grunnlaget for å stoppe de videre ødelegelser av kvalviken, samt å ta opp arbeidet med å undersøke stedet nærmere før ytterligere skade eventuelt skjer, som kan føre til at dette går tapt for all fremtid.

Jeg håper at dere har anledning til dette, og utfra mitt tidligere engasjement i denne saken ville jeg sette stor pris på om dere ville ta dere bryet med å informere meg, dersom noe skulle skje.

Bergen 27/10-87.

Hilsen

Hans Kr. Bukholm

Vedlegg: 4 stk. bilder i format 10X 15cm.

Svein Indrelid telefontil Berg i Oslo
nå den legger saken i for å få supplerende
info. Da vil det bli dette m.

Bjørn Myhre

20.7.1982

Skoge

50 7117

Sund

Hordaland

Hans Golten,

5282 Skogsvåg

befaring Kvalvollen

15.7.1982

4.juli hadde Midhordland Namstett gjort vedtak om at Hans og Knut Golten pålegges å rydde og utbedre skader som er påført Kvalvollen innen 1 uke etter forkynnelsen av beslutningen. Den 14.juli ringte Per Golten meg angående oppryddingen, og han ba om instruksjoner. Jeg redegjorde pr. telefon om hvordan steinpakning på selve vollen måtte fjernes, og vi avtalte befaring for å klargjøre hvordan oppgravde

masser fra klekkeriet skulle tas bort.

Den 15. juli var alle steiner i steinpakningen fint tatt opp, og de var i ferd med å jevne ut sår i gråddekket på vollen. Steinpakningen var lagtrned for å lette transporten fra klekkeriet over vollen til stranda. Per Goltan fortalte at han var medeier i klekkeriet, og at de hadde trodd at bære steinrøysa "offer-røysa" inne på vollen var fredet. De hadde regnet med å kunne kjøre uhindret over vollen til stranda, og det syntes som om de etter hvert ville ha bygget en permanent veg og kai. Nå hadde de forstått at dette var umulig, og de skulle rydde opp alle spor og avfallsrester som lå ved stranda. Dette ville gjøre transport til og fra klekkeriet (til oppdrettskarene lenger ute i Skogsvåg) vanskelig, siden de nå måtte benytte kaien på Skoge. Jeg gjord

Det helt klart at kjøring over vollen ikke ville bli godkjent i framtida.

Det nye bygget til klekkeriet ligger ca. 5 m ovenfor steingjerdet som hegner Kvalvollen mot vest og nord. Oppgravde masser fra grunngravingen lå delvis inn over det NV-re hjørnet av steingjerdet. Her påla jeg Per Goltan å grave steinene i gjerdet fram med krafse, mens resten av grus- og sandmassene kunne fjernes med maskin. Dette var for en stor del utført, og det kom fram at enkelte store stein i steingjerdet var fjernet, trolig for å lette kjøringen over vollen. Han ble pålagt å fylle igjen sårene etter disse steinene med jord.

I kanten av bekken hadde de gravd opp ei grøft fra klekkeriet til sjøen. Masser fra grøfta var læst inn i kanten av den nye Kvalvollen. De var i ferd med å fylle igjen grøfta slik at også den nye vollen vil bli restaurert. Miljøet rundt Kvalvollene vil aldri bli som opprinnelig, men etter forholdene relativt bra.

Det vil være behov for ny kontroll når arbeidet er utført.

Bergen 20. juli 1982

Bjørn Myhre

UNIVERSITETET I BERGEN
HISTORISK MUSEUM
AVDELING FOR ARKEOLOGI

UNIVERSITY OF BERGEN
HISTORICAL MUSEUM
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY

Hans Kr. Bukholm,
Ibsens gate 100,
5000 Bergen

Deres ref.

Vår ref.

BERGEN, 9/9 1982

Kvalvollen, Skoge, Sund.

Jeg viser til telefonsamtale.

Vedlagt oversendes min rapport etter befaring 15. juli.

Med hilsen

Bjørn Myhre

Bjørn Myhre

Lensmann Holmgren

Fjell

Undertegnede vil med dette anmelde Hans Golten, Skoge for brudd på lov av 9. juni 1978 om vern av kulturminne - § 3 og 4.

Hans Golten har i de siste årene anlagt et settefiskanlegg i dalføret ned mot Kvalviken i Kvalvågen i Skogsvåg.

Dette stedet har gjennom lange tider vært brukt til partering av hval, som opp gjennom årene har vært av vesentlig betydning for distriktet. I den senere tid har hvalen blitt tatt på land på vestsiden av bekken, men fra gammelt av, skal dette ha skjedd på østsiden. Der har en også kunnet se rester av steinsettinger som antagelig har blitt brukt i samband med hvalfangsten.

Disse fornminnene, som antagelig kan dateres tilbake til middelalderen og forhistorisk tid, er ikke gravt ut eller undersøkt av fagfolk.

Hans Golten har nå, i samband med sitt anlegg, gravt ut og rasert dette historiske området på en så brutal måte at det representerer noe av det verste de undertegnende har sett.

De rette antikvariske myndigheter vil i løpet av de første dagene bli gjort oppmerksom på det som har skjedd.

Enhver mann er pliktig til å undersøke et område før arbeider settes i gang, og varsle de rette myndigheter dersom det er grunn til å tro at der er fornminner i det aktuelle området. Det er alment kjent at Kvalvågen er et slikt sted.

Det må her forlanges at alt arbeid stoppes øyeblikkelig, inntil området er undersøkt av arkeologer.

Sund 29/3-81

Hans Jon Bakke
System Færveit
Fugmannsveien 1

	Styre, råd, utvalg m. v.	Møtested	Møtedato
	Bygningsrådet	Kommunehuset	24.04.79
148/79 VEDK. GNR. 50, BNR, 7, SKOGE			
<p>SAKA GJELD: <u>Hans GOLTEN</u>. Søknad om byggjeløyve for klekkeri- og settefisk anlegg. Søknad frå Knut K. Golten om ansvarsrett.</p>			
<p>SAKSHANDSAMAR: Øystein Glistrup</p>			
<p>DOKUMENT I SAKA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Søknad om byggjeløyve av 7.6.78. 2. Søknad om ansvarsrett av 7.6.78. 3. Nabovarsel av 7.6.78. 4. Teikningar i mål 1:100. 5. Kart i mål 1:100. 6. Uttale frå Sund friluft- og miljøvernemnd. 			
<p>INNSTILLING FRÅ BYGNINGSSJEFEN:</p> <p>Bygningsrådet gjev byggjeløyve for klekkeri og settefiskanlegg i samsvar med søknad av 7.6.78 med atterhald om at ikkje anlegget kjem i berøring med verna område. Bygningen må først opp i samsvar med gjeldande brann- og byggjeføresegner. Knut K. Golten vert godkjent som ansvarshavande for heile byggjearbeidet.</p>			
<p>VEDTAK:</p> <p>Innstillinga samrøystes vedteke.</p>			
<p>Sign. <i>T. h.</i> <i>M. N.</i></p>	<p>Utskrift sendt til Hans Golten Knut K. Golten Fylkeskartkontoret</p>		

Stund	Styre, råd, utvalg m. v.	Møtested	Møte dato
	Bygningsrådet	Kommunehuset	28.6.78

285/78

VEDK. GNR. 50, BNR. 7, SKOGE

SAKA GJELD: Knut K. Golten. Søknad om midlertidig graveløyve for klekkeri og settefisk anlegg. Storleik på bygg 90 m².

SAKSHANDSAMAR: Øystein Glistrup.

DOKUMENT I SAKA:

1. Søknad om graveløyve av 7.6.78.
2. Søknad om byggjeløyve og utslippsløyve ligg ved.

BYGNINGSRÅDET

Sak nr: 148

den 24/4 - 1979

INNSTILLING FRÅ BYGNINGSSJEFEN:

Bygningsrådet gjev midlertidig graveløyve for oppføring av klekkeri og settefisk anlegg i samsvar med søknad av 7.6.78.
Før byggjeløyve kan gjevast må det føreliggja godkjent avkjørsel frå fylkesveg.

VEDTAK:

Forslag om tilføyning frå Thomas Midttveit:

"Bygningsrådet påpeikar at anlegget ikkje må kome i berøring med verna område".

Innstilling frå bygningsjefen og tilføyning vart samrøystes vedteke.

Sign.

T. K. M. H.

Utskrift sendt til

Knut K. Golten

1969 (F). Mangelfull utfylling og mangelfulle
 forsinke saksbehandlingen.
 utene og gi nødvendige tilleggsopplysninger.
 skrift eller skrivemaskin.
 sendes i 2 eksemplarer.

SUND KOMMUNE
 TEKNISK ETAT
 Dato: 9/6 76 J.nr. 868
 Arkiv: 50/7

Bygningsrådet i: Fjord

Arbeidssted: Høyre Matr. nr. (Gnr./bnr./parsellnr.): 50/7

Eier/lester av tomt (navn og fødselsnr.): Hans Bjørken Adressa: 5387 Høyrevæi Til: 5232

Byggherre (navn): Knut K. Gøtten Adressa: 5386 Glesvæn Til: 7812

Anmelder (navn): Knut K. Gøtten Adressa: — Til: 7812

1. Arbeidet art (L. § 93, F. kap. 14)
 Nybygg Tilbygg Påbygg Ombygging Hovedreparasjon
 Annet: _____

2. Bygningens art (L. §§ 70 - 86)
 Boligbygg Kontor-/ forr. bygg Industri-lokale Silverksted Driftsbygning for jordbruk
 Skole Forsamlings-lokale Garasje Uthus Hytte
 Annet: Klubb og smeltestov **BYGNINGSRÅDET** Sal nr.: 148

3. Vedlegg til søknaden (L. § 94 nr.3, F. kap. 14, 15, 52)
 Gjengart av nabovarsel med kvittering (bruk blankett) den 24.11.1979
 Situasjonsplan/ kart påført navn på naboer og egenboere
 Etasjepianer Snitt Fasetter
 Statiske beregninger Konstruksjonstegninger

4. Dispensasjonssøknad (L. § 7)
 Det er vedlagt grunnlagt dispensasjonssøknad fra bestemmelser i: Bygnings-lov Bygge-forskrifter Vedtekter Regulerings-plan

BEBYGGELSEN

5. Minste avstander (L. §§ 70 - 72, 81, F. kap. 26)
 Til eiendomsgrænse: 300 m Til veimidte: 20 m Til annen bygning på samme eiendom: 300 m
 Minsteavstanden er målsatt på situasjonsplanen/ kartet Går det høyspent kraftlinje over eiendommen? Ja Nei

6. Bebyggelsen (L. §§ 70 - 77, F. kap. 26)
 Bebygd grunnflate: Eldre bygg 90 m² Nybygg 90 m² I alt 180 m²
 Brutto gulvflate: Eldre bygg 90 m² Nybygg 90 m² I alt 180 m²
 Antall etasjer: 1 Antall leiligheter: — Tomtareal m²: — Antatt verdi av byggearbeide (ekskl. tomt): kr 65000

7. Innretning (F. kap. 31, 56)
 På tegningen er anført: Romareal Etasjehøyde Romvolum Lysflate Bedeareal
 Tiffleksrom er prosjektert Vedlagt godkjennelse I samsvar med Justisdepts. krav Fra

Nr. 2141 Forlegg